

2016 - ANUL COȘBUC (L): COȘBUC TRADUCĂTOR: „În Coșbuc dispăre unul din cei mai puternici tălmăcitori ai lumii... Eminescu ne-a dat înălțime, Coșbuc, întindere.”

El bine, este revoluție, dacă cineva dă expresie „patriotismului” sau așa cum îl învață firea lui?	tru Kossuth și se telegrafează tot lui Kossuth, că „tinerimea universitară din Budapesta”, ceea-ce de altminterlea e un neadevăr, drept felicitare „la ser-	atăta asprime contra unui monarh vecin, care trăsece în cele mai bune relațiuni cu Monarhul nostru, și sântem siguri, că vom fi aprobați de toți compatrioții nostri români, care	ca pe oi la alegere, pentru de a cu guvernul. Președintele, în acestor vorbe, s'a aflat îndemnat a pe orator, ca să nu se exprime în
FOIȚA „TRIBUNEI”. Dr. Juris. De George Coșbuc. Sciu și eu, că dreptatea de multe-ori omoară Mai mult decât minciuna; e drept, că nori înoră Pe suflet, și-atunci Thales ca gardul e de prost; Da! Nu mai e poetic săji omul, cum a fost Pe vremea lui Hystaspes: dar' totuși am dreptate, Să ție, cumcă isvorul de ori-ce libertate, De pace și frăție, stă 'n suflet de iurist! Căci începând cu <i>Eva</i>, fiindu cu <i>Antichrist</i>, Prin veacuri vedem lupta ce-o poartă tot atomul Cu alt atom, în urmă să nu se lupte omul? Căci cine e în lume lumina din lumină? Nu legile? Nu Jura? Cine-ar pute să țină În frâu atâtea patimi lumesci? O nobil scop! De cinci-ori dau la dracul pe Kant și pe Aesop, Și mai de cinci-ori încă pe Solon din Atena — Ce vrea filosofia? Din veci de veci biens Gândurilor și-a minții și-a dreptului privat A fost Psihologia, un demon blăstemat. Ci 'n urmă scim cu toții ce preț au filosofii: Valoarea lor în neto e simplu toarta cofii. Verbes în gură mare, că mintea-i for suprem Și-aceste vreri deapururi sânt libere, că 'n lume Se nasce liber omul: dar' ce sânt acestea? Glume	Din Plaut și din Münchhausen! E bine, dragii mei, Ce-i tabla de-apelare și Curia oare ce-i? Nu-i for suprem? Cu mintea de grabă o fi- nesce Aesorul, căci legea din pravile poftesce Supunere și ordin, cum stă 'n articuluși. De ce stau paragrafi sub cifre oare puși? Nu cumva ca tot omul, cu liberă voință, Să scoată ochi, să rupă urechi și 'n prisosință Să facă rău și posne vecinului? Mă rog, De glonț de pușcă-i vrednic ori-care psiholog: De sânt voințe 'n suflet, nu sânt de sigur regii Lucrărilor, ci sclave, supuse-s ele legii Și dreptului politic; ear' sufletul nu-i crain, Ci un „Cusomo Diener” lui Puchta și lui Gaia! Dreptatea nu stă 'n vorbe și slaturii, ci 'n edictie Și decisiuni și norme, decrete și rescripte Și 'n cărți de „Jus civile”: pe stoicul Epictet Nu dau nici trei parale; Homer, al ca poet, E demn de furci, în urmă pe Flac și Ari- stotane Nu dau nici două slove din legile romane. Poeti, istorici, retori, toți merg pe-un calapod. Când vîd în ochi gramatici, simțesc în gură nod Și făr' d'a vră cu luna vorbesc în solocisme, Precum vorbia Lucilius; cu sarbede sofisme Ne 'mbată ei, căci ținic dispută — ce delict! — Că „<i>fic</i>” e ție mai bine ca <i>fipt</i>, — ce delict! — Ce! Steaua când e fixă, e fixă, de-i chiar fiptă, Dar' limba de gramatici cu ter trebuie friptă!	Indrugă legi și forme de Topici și Sintaxă; Se necăjesc, se starnă cu teorii și praxă Și 'n urmă dîșii află, că bietului copil Ușor îi deparți toamna cu versuri din Virgil; Ear' dacă ești profesor, ești monștra ca toți smeii Căci vecinic îți stă capul la „<i>Andra Atinei</i>” Și când ai o manie și vrei s'o pui în „<i>phrasia</i>”, Studentul o simțesc în Criton și „<i>Anabasis</i>”! Sciind aceste toate, pe gânduri m'am pus eu Și-am dat pe Plato 'n lături; tot timpul din liceu 'L-am petrecut cu drepturi și decisiuni elene, Căci m' 'ngroziam de stilul lui Crisp și De- mostene. Ba draci și smei! Sofocle de multe-ori mi-a dat Secundă; din Salustiu eu greu am învîțat Trei șire, căci în urmă alitu-m'a fost lipsa, Se cam cîntese pe domni Iugurta și Micipsa. Ce fleac! Lui Catilina s'e-i scia întregul neam; Dar' ce sciu despre Stefan și Mircea-Yodă? N'am Idei despre Moldova, atât cât am de China, Nu sciu cine-s Românii, dar' sciu ce-i Catilina. Mai bun e „<i>far nienti</i>”, decât e Patavinul! Când în păhare 'nalte vedeam cum toarnă vinul, Atunci eram în stare să spîndur într'un cutu Pe Virgil cu pe toate Becolicele lui! Nu-i vorbă! Când șarmanta Mariți, recte Rosa, Mă cuprîndea în brațe, uitam d'abrustul prosa Latinilor, în minte Horat' numai îmi sta Cu Glükis și Lalagis, și întreață oastea sa	De ție și nevaste frumoase și blondi Dar' când privia prea stoic profesorul la Mă turburam în suflet și-statuți așa fi Pe Bion și pe Solon, pe Crisp și Teo Pe sceptici și-academici și alte vulpi O tu moșneag cu mintea scuită, tu Pe urma ta ne vine și bietul apolog, O tost-ar fi el, Plato, de ris! Apoi Să taci? Virgil e 'n Roma poet ades Precum aud, ci 'n dinul dreptate n' Și nici măcar o vorbă de Codex n' Ovid a scris de sigur epistole perfec Și Flacc satire bune, Propert' e gen Dar' unde-i dreptul public și dreptul Ei scriu nimicuri numai, căci am în Să sciu eu, că pe Flaccus a fost Un pom ce se răstoarnă slăbit și Fricosul! Inșuși spune, că el a căd Când un biet lup în codru salini De ce să sciu, că Flaccus bea vin Și-apoi pe <i>Via Sacra</i> din datini S'e-i cânt și eu? Aș', draco! De ce s'o sciu? Păstorii din carte Se vaiță de dragosti, se schiannă Dar' schiannu-se-n pace! De ce se Că Titirus sub umbră de fagi Că Gallus 'nebușesce, ear' Corid Eu n'aș ceti din clasiici, chiar Mai drept fac totdeauna poezii Căci ei prin poezie vorbesc în g De legi și constituții, de treburi

Același Lucian Valea considera că punctul culminant al protestului social coșbucian a fost anul 1894. În București, Coșbuc a cunoscut mai bine problemele sociale; și acestea l-au inspirat în creația celei mai revoluționare poezii: „Noi vrem pământ”: «Coșbuc n-a fost un „poeta vates” așa cum avea să fie Octavian Goga. Poezia lui de protest social nu are caracterul vulcanic al unei explozii, ci un ton lucid și elaborat. Protestul coșbucian nu izbucnește dintr-un crez intim, ci dintr-un program cultural-patriotic.

Prin astfel de poezii, poetul urmărește să contribuie la educarea poporului său». Să revedem primele și ultimele versuri: „Flămînd și gol, făr-adăpost, / Mi-ai pus pe umeri cînt ai vrut, - Și m-ai scuipat și m-ai bătut/ Și cîne eu ți-am fost! (...) Să vrem noi sînge, nu pămînt!/ Cînd nu vom mai putea răbda, - Cînd foamea ne va răscula/ Hristoși să fiți, nu veți scăpa ... Nici în mormînt!”. Să rememorăm și versurile poeziei „Tricolorul”: «Albastru, române, ți-e steagul,/ Dar știi tu de ce? Să te-nvăț. - Albastru-nsemnează ciocoi./ Și tot ce-ți aduni tu cu boii - Din mila căldurii și-a ploii/ Al lor e, și-acum și de-a pururi, - Și-al tău, cerșetorul,-un bat./ Dar răbdă, c-o fac din iubire: Să tem că te duce-n pierire/ Belșugul prin trai cu răsfaț. - Și galben, române, ți-e steagul./ Iar galbenul spune de voi, De cei de la pluguri, țărani./ Voi galbeni de foame sărmanii, - De boale purtate cu anii/ La scară, și dracul vă ducă! Stăpânii au scumpe nevoi:/ Va banque și dineuri și pasuri - Și-amante cu cai și mătăsuri,/ Și toată nădejdea-i la voi! Și roșu, române, ți-e steagul. / Și-un geniu e tâlcul, s-o știi. - Al neamului geniu, vezi-bine:/ E roșu de-o tristă rușine, Că vremea-ndreptării nu vine./ Că tot mai cu multe manii - Ne-ajunge voitul dezastru;/ Abisu-ntre galben și-albastru - Satano, de unde ne vii?».

Activitatea de traducător a lui George Coșbuc este prea puțin cunoscută, chiar și în mediile de specialitate. Să revedem articolul „Coșbuc traducător”, scris de publicistul, poet și traducător, Barbu Nemțeanu, în 3 iunie 1918: «Plictisit că-i vreme rea afară, sau agasat de digestia cam laborioasă, sau numai pentru că, în definitiv, omul, când șade într-un fotoliu confortabil, trebuie, din când în când, să spuie ceva, publicul cetitor român reflecta uneori, la cafea, după prânzul abundent, că domnul Coșbuc nu muncește destul, că domnul Coșbuc este leneș. De multe ori, reflectînd astfel, publicul cetitor român își flutura mîna moale în dreptul gurii, fără voie larg deschisă, ca să dea nițică grație unui căscat din cele mai suspecte. Publicul cetitor român e ingrat cu poezii lui mari. Chestie veche. De ce, adică, într-o țară unde tot omul obosește și e apt de-a fi pensionar înainte de termenul legal prescris, de ce să condamn pe poet dacă demisionează din nobilu-i meșteșug la 25 ani, încheindu-și activitatea prin tipărirea „operelor complete”? Popor prea tînăr, suflul nostru este, în genere, scurt. Respirăm încă în ritmul pripitei respirații moderne. Efortul nostru personal n-a contribuit încă, sau a contribuit prea puțin ca să ne rărească suflul, să-i dea amploare, durată. Dar dacă publicul cetitor român este, în genere, ingrat cu poezii lui mari, cu Coșbuc este îndeosebi. Cum? Cînd cineva a scris, într-o viață relativ scurtă, trei volume masive de poezii - citez într-adins numai trei - de valoarea „Firelor de tort”, a „Baladelor și idilelor” și a „Ziarului unui pierde-vară” - omul acesta n-a muncit destul? Dar Coșbuc n-a scris numai trei cărți. Cînd intelectul românesc nu va mai fi amețit de alcoolul tare al războiului, cînd, revenind la o viață normală, acest intelect va redeveni sensibil la licoarea fină, dar mai puțin forte, a artei, și cînd cercetătorii, fie chiar și interesați, vor aduna operele complete ale marelui defunct, cetitorul român nu se va putea reculege de uimire, văzînd că opera lui Coșbuc se cifrează la 20-30 volume și, poate, mai mult. Poezii originale, opere istorice, didactice propriu-zise, și apoi, și mai ales, traducerile! Căci, în vremile cînd poetul părea ... leneș, cînd pe arborele sufletesc al lui Coșbuc, în trunchiul și în ramurile căruia dospea propria lui esență ideală, nu înfloreau mugurii poeziilor lui originale, gloriosul dispărut își altoia minunatul arbore cu ramurile unor roade exotice, din vremuri, adesea, foarte depărtate, ale unor civilizații, uneori, de mult apuse. Și pentru că așa făcea Coșbuc - fără concursul insinuantelor ecouri de ziar, cu sau fără portret - Dumnezeu l-a învrednicit să dea literaturii românești un rod de traduceri, cari, pe lîngă că nu păgubesc cu nimic puterea operei inițiale, nu pricinuiesc cetitorului român nimic din repugnanta și din intoleranța unui fruct, de mare gust, poate, dar străin. Tălmăcirile lui Coșbuc, avînd toată savoarea unui altoi, descoperi cu încîntare în ele gustul înnobilit al unui fruct cunoscut, sau, exotice, te ademenesc cu amintirea unor poeme familiare. Cum a tradus Coșbuc! De la Renaștere încoace, de la descoperirea comorilor poetice ale antichității greco-latine, literaturile europene numără mulți autori, cari au iscălit cu numele lor traduceri și adaptări mult inferioare celor, în josul cărora - cu toate că a pus atît de mult du sien (din sine - fr.) - Coșbuc nu figurează decît, modest, ca simplu traducător. Publicul românesc e departe de a-și fi dat seama de ceea ce a avut și de ceea ce a pierdut în Coșbuc. Ca să nu pomenesc decît de tălmăcirea Divinei Comedii a lui Dante - opera care cere ani și ani de muncă titanică - atît de credincioasă în ce privește fondul și atît de congenială din punctul de vedere al formei identice, mi-aș permite să atrag atenția că epoca în care apare într-o literatură o asemenea traducere ar fi vrednică să-i poarte numele. Iar cînd, pe lîngă tălmăcirea Divinei Comedii, activitatea unui poet însumează poeziile

sanscrite și Sacontala, Eneida și Georgicele, Schiller și Homer, și atâtea alte lucrări, mai mici, dar nu mai puțin valoroase, admirația noastră ia proporțiile extazului. Pentru liniștea cetitorului român, putem afirma că veacuri vor trebui să treacă pînă ce literatura românească să recapete un Coșbuc. Veacuri întregi va trebui ca selecția națională să filtreze, cu exasperanta ei înceteneală cosmică, pînă să lege un nou suflet și o nouă minte, cari să fie, simultan, tot așa de stăpîne pe dumnezeiescul instrument al versului, cari să mînuiască tot așa de iscusit accesoriile, cari sînt limbile din cari și în cari tălmăcești, și cari să fie tot așa de dăruite de Dumnezeu, în ce privește corespondența sufletească de la tradus la traducător. Eminescu va renaște mai curînd decît Coșbuc. Eminescu ne-a dat înălțime, Coșbuc, întindere. Și dacă în St. O. Iosif am pierdut pe unul din cei mai mari traducători români, în Coșbuc dispăre unul din cei mai puternici tălmăcitori ai lumii. În Eminescu - ca să vorbim în termenii zilelor noastre de rectificări de frontieră și de cedări de teritorii - literatura românească își pierde muntele cel mai înalt. În Coșbuc, ea pierde jumătate din suprafață.»

Poetul George Coșbuc a cunoscut câteva momente importante în cariera sa literară. Să urmărim relatarea (din 1897), făcută de marele publicist român, Iosif Vulcan: «„PREMIAREA LUI COȘBUC”: Cel mai însemnat eveniment al săptămînilor trecute, este, desigur, premiarea de către Academia Română a poetului George Coșbuc, cu premiul cel mare de douăsprezece mii lei, din fondul Năsturel-Herescu. Faptul acesta, parcă așteptat de opinia publică, a fost salutat cu plăcere din toate părțile și - de astă dată - toți au aprobat cu cea mai mare bucurie votul Academiei. Pentru ce? Pentru că astăzi, fără-ndoială, cel dintîi poet al nostru e George Coșbuc, care, liber de înfrîurirea lui Eminescu, a știut să introducă în poezia română o notă nouă, originală, tînă și fermecătoare: idila poporană, prezentată în o formă artistică.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-l-cosbuc-traducator-in-cosbuc-dispare-unul-din-cei-mai-puternici-talmacitori-ai-lumii-eminescu-ne-a-dat-inaltime-cosbuc-intindere-122003.html>

În: *Tribuna*, 11 decembrie 2016.

The screenshot shows a web browser window displaying a news article on the website Tribuna.ro. The URL in the address bar is <http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-l-cosbuc-traducator-in-cosbuc-dispare-unul-din-cei-mai-puternici-talmacitori-ai-lumii-eminescu-ne-a-dat-inaltime-cosbuc-intindere-122003.html>. The website header features the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!" and a navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The article title is "2016 - anul COȘBUC (L): COȘBUC TRADUCĂTOR: 'În Coșbuc dispăre unul din cei mai puternici tălmăcitori ai lumii ... Eminescu ne-a dat înălțime, Coșbuc, întindere.'" Below the title, there are social media sharing buttons for Facebook (2 shares), Twitter (0 tweets), and Email (2 shares). A search bar is visible on the right side of the article content area. At the bottom of the article, it shows the date and time "11.12.2016 23:29", the number of views "488 vizualizari", and the number of comments "0 comentarii".